

40 NĂM XÂY ĐỜI NO ẤM

QUỐC TRƯỞNG – THANH THY

Bài cuối: Cuộc bút phá ở những xóm nghèo

Những năm đầu sau giải phóng, bên cạnh nỗ lực lãnh đạo nhân dân vượt qua bao khó khăn, khôi phục, phát triển kinh tế, các cấp ủy đảng, chính quyền thành phố còn thực hiện nhiều giải pháp để xử lý các "điểm nóng" về an ninh trật tự. Sự ô nhiễm môi trường và đời sống của một bộ phận nhân dân ở các khu "ổ chuột" còn nhiều khó khăn cũng là một trong những vấn đề bức xúc được thành phố quan tâm giải quyết trong nhiều năm. Với những người đi xa về thăm quê hương, sự thay da đổi thịt ở những "điểm nóng" năm xưa khiến nhiều người không khỏi ngạc nhiên, xúc động...

Xây dựng đô thị xanh - sạch - đẹp

Sau 2 vòng đi bộ trên vỉa hè tuyến đường vừa mới hoàn thành dọc theo rạch Tham Tướng, ông Nguyễn Văn Sáu (ở khu vực 2, phường An Phú) và một người bạn ghé vào quán cà phê ven đường. Ông Sáu nói: "Đã hơn một năm nay, kể từ khi công trình cải tạo rạch Tham Tướng hoàn thành, sáng nào chúng tôi cũng đi tập thể dục buổi sáng...". Nhìn con rạch được xây dựng tường kè vững chắc, sau kè có tuyến đường nhựa rộng, vỉa hè trồng hoa, cây xanh rất đẹp, ít ai nghĩ rằng rạch Tham Tướng một thời là điểm đen về môi trường của thành phố. Ông Trần Văn Sáu kể, cách đây gần 50 năm, gia đình ông rời quê hương ở Phụng Hiệp (Hậu Giang) "chạy giặc" đến đây mua mảnh đất nhỏ để định cư. Ngày đó, nhà cửa thưa thớt, nước rạch còn trong xanh, ghe xuồng ra vào thường xuyên, nhiều người còn lấy nước từ rạch lên sử dụng. Thế rồi dân số tăng nhanh, nhà cửa cất san sát hai, ba lớp dọc hai bên bờ rạch. Nhà cửa đông đúc, mọi chất thải, rác rến đều xả xuống rạch làm cho rạch Tham Tướng ngày càng ô nhiễm trầm trọng.

Rạch Tham Tướng hôm nay. Ảnh: QUỐC TRUỞNG

Tháng 12 - 2011, công trình nâng cấp cải tạo rạch Tham Tướng và rạch Bần được khởi công xây dựng và hoàn thành vào tháng 12-2013. Công trình hoàn thành, bà con nơi đây vui mừng khôn xiết. Giờ đây, dọc theo hai bên rạch Tham Tướng, từ sông Cần Thơ đến đường 3-2 nhà lầu đua nhau vươn cao, thay cho những căn nhà tạm bợ ngày nào. Tình trạng ô nhiễm môi trường ở rạch Tham Tướng cũng cơ bản được khắc phục, nhưng thay đổi mang tính bước ngoặt là đời sống nhân dân được nâng lên. Trước đây, phần lớn các hộ nghèo trong khu vực đều tập trung ở khu vực ven rạch Tham Tướng. Theo bà Lâm Ngọc Diệp, Phó Trưởng khu vực 1, phường Xuân Khánh, hiện nay, những hộ dân thuộc diện giải tỏa trắng do bị ảnh hưởng bởi dự án cải tạo rạch Tham Tướng đã ổn định cuộc sống ở khu tái định cư Thới Nhứt. Những hộ còn ở lại, nhà nằm sát mặt lộ nên nhiều hộ chuyển sang kinh doanh, mua bán. Hiện nay, đa số nhà cửa nằm dọc tuyến rạch này đều xây dựng khang trang.

Hơn 14 năm trước, Hồ Xáng Thối vẫn còn là nơi "ao tù, nước đọng". Đường sá đi vào khu vực này chật hẹp, nhà cửa xập xệ, đời sống người dân rất khó khăn. Nhiều nhà sàn tạm bợ cất dọc theo bờ hồ, cộng với nước thải, rác rến từ khu dân cư xả ra, khiến môi trường sống ngày càng ô nhiễm. Theo những người sống lâu năm ở khu vực này, nhiều năm trước khi nhà cửa còn thưa thớt, dòng nước ở Hồ Xáng thối cũng trong xanh. Dần dà, theo sự phát triển của đô thị, người dân tứ xứ đến đây sinh sống, khu nhà "ổ chuột" dần hình thành. Ông Nguyễn Văn Năm, người dân sống ở đây gần 50 năm, cho biết: "Trước đây, do nhà ở nhiều lớp, đường sá không có nên ở đây quanh năm lầy lội, lồm bồm nước. Nhiều người phải bắt cầu khỉ đi nhờ từ nhà này sang nhà khác rồi mới vào đến nhà mình. Ở đây rác, chất thải ứ đọng, nước thải đen ngòm, ruồi muỗi nhiều vô kể, ảnh hưởng nghiêm trọng đến sức khỏe và đời sống của người dân". Thế rồi, như một giấc mơ. Cuối năm 2006, công trình nạo vét, cải tạo Hồ Xáng Thối, với kinh phí đầu tư trên 120 tỉ đồng chính thức được khởi công.

Ngày 26-8-2009, là cột mốc đáng nhớ của nhiều người dân ở Hồ Xáng Thối khi công trình nâng cấp Hồ Xáng Thối được khánh thành. Mặc dù, công trình chỉ được cải tạo trên diện tích 6,5 ha, nhỏ hơn nhiều so với diện tích hồ trước đây nhưng đường sá được xây dựng rộng rãi, khang trang, quanh hồ có nhiều cây xanh, hệ thống chiếu sáng công cộng luôn rực rỡ về đêm. Dọc theo các tuyến đường quanh hồ hàng quán san sát. Ông Nguyễn Văn Năm bộc bạch: "Có năm mơ cũng không hình dung được điều này. Cuộc sống người dân nơi đây thật sự đã đổi đời". Ông Nam cho biết, 8 năm nay, khi được ra mặt tiền, gia đình ông mở quán ăn, cuộc sống sung túc hơn trước. Theo nhiều người dân, trước đây, vào mùa mưa, do không có lối thoát nước nên nước trong hồ Xáng Thối dâng cao, tràn ra làm cho các tuyến hẻm xung quanh bị cảnh ngập, nghẹt. Cảnh đó nay không còn, bởi vì, khi thực hiện công trình nâng cấp Hồ Xáng Thối, Nhà nước cũng đầu tư nâng cấp các tuyến hẻm quanh hồ.

Dem lại cuộc sống bình yên cho nhân dân

Đi một vòng qua những con hẻm được tráng bê tông khang trang, hai bên là dãy nhà tường san sát nhau, ít ai ngờ nơi đây một thời từng khiến nhiều người e ngại với tên gọi "xóm Chòm Mả" (khu vực 3, phường An Phú, quận Ninh Kiều). Bà Đỗ Thị Bích Liên, 54 tuổi, người dân sống lâu năm ở xóm Chòm Mả, nói: " Trước đây khu vực này vườn cây hoang vắng, xung quanh toàn là mả nên ra vào rất sợ. Theo thời gian, nhiều gia đình lao động nghèo tứ xứ tới cất nhà ở tạm quanh các mả, rồi các tệ nạn xã hội cũng phát sinh. Chuyện cãi nhau, đánh nhau, đâm chém... xảy ra như cơm bữa...".

40 năm sau ngày đất nước thống nhất, khu vực Chòm Mả năm xưa hoàn toàn đổi mới từ bộ mặt khu dân cư đến đời sống nhân dân. Theo ông Huỳnh Ngọc Đức, Trưởng khu vực 3, những năm qua, phong trào toàn dân bảo vệ an ninh Tổ quốc đã được nhân dân nhiệt tình hưởng ứng, cung cấp nhiều nguồn tin có giá trị, giúp lực lượng chức năng phá nhiều vụ cướp giết, trộm cắp, đánh bài, ma túy... Mỗi năm, cán bộ khu vực kết hợp với công an phường gỡ gỡ các đối tượng quản lý để tuyên truyền, giáo dục và nắm bắt tâm tư nguyện vọng giúp họ ổn định cuộc sống. Bà Đỗ Thị Bích Liên nói: "Nhằm xây dựng nếp sống văn minh đô thị, chính quyền vận động nhân dân cải táng các ngôi mộ. Các con hẻm nhỏ chật hẹp ngày nào giờ cũng được nâng cấp khang trang, hệ thống nước sinh hoạt, nước thải cũng được đầu tư hoàn chỉnh. Xóm Chòm Mả ngày nay đã thay đổi nhiều. Nếu không phải người địa phương mà đi đến đây thì không thể nào biết được ngày xưa dưới chân mình đứng từng là các ngôi mộ. Ai cũng có việc làm nên cuộc sống ổn định và bà con an tâm sinh sống mà không phải hồi hộp lo sợ trộm cắp, cướp giết, đánh nhau... như trước".

Theo bà con nơi đây, chính nhờ sự nỗ lực của chính quyền cộng với sự hỗ trợ tích cực của nhân dân mà các đối tượng bất hảo "không có đất dụng võ", các tệ nạn xã

hội cũng bị đẩy lùi. Một số đối tượng đã hoàn lương, trở thành người có ích cho xã hội. Điển hình như anh L.P.S., nghe bạn rủ rê, đã lái xe chở bạn đi cướp giật. Sau 2 năm thụ án tốt, L.P.S. được đoàn tụ với gia đình. Anh L.P.S. tâm sự: "Hồi đó, tuổi còn trẻ, háo thắng nên tôi đã làm đường lạc lối. Chính những lời giáo huấn của các cán bộ, sự động viên của gia đình mà tôi quyết tâm làm lại cuộc đời". Với quyết tâm "sửa mình", anh đã học nghề bê tường, sơn nhà và có việc làm ổn định. Anh L.P.S. nói trong niềm vui: "Thấy tôi chí thú làm ăn nên các cán bộ khu vực đã vận động tôi tham gia vào lực lượng bảo vệ dân phố. 4 năm nay, hàng đêm cùng anh em tuần tra, canh gác giữ bình yên cho giấc ngủ của mọi người cũng là góp phần xây dựng quê hương mình tươi đẹp hơn".

Rời xóm Chòm Mả, chúng đến hẻm Tài Xiu (khu vực 4, phường An Phú) - nơi từng nổi tiếng với nạn cờ bạc nhộn nhịp ngày đêm. Ông Trương Hữu Tài, người dân sống ở hẻm Tài Xiu, cho biết: "Hồi trước, trong hẻm có phần đất bỏ hoang, các phần tử xấu lấy nơi này tổ chức đánh tài xỉu. Người dân sống ở đây chủ yếu là lao động nghèo nên nhà cửa tạm bợ lắm. Dọc theo hẻm là ruộng, cây cối um tùm, nhà cửa thưa thớt nên dễ phát sinh các tệ nạn xã hội như cướp giật, mại dâm, cờ bạc...". Cũng theo ông Tài, sau ngày giải phóng, chính quyền địa phương tổ chức các đợt truy quét, đưa các đối tượng vào trung tâm giáo dục hoặc quản lý, cảm hóa tại địa phương. Với sự nỗ lực ấy, dần dần tệ nạn xã hội giảm hẳn.

Theo ông Nguyễn Vĩnh Hảo, Trưởng khu vực 4, sau giải phóng, tình trạng mua bán ma túy khiến cho tình hình an ninh trật tự ở hẻm này diễn ra phức tạp hơn. Do các con hẻm nhỏ thông nhau nên khi có lượng lực truy quét là chúng dễ dàng tẩu thoát. Đa số là các đối tượng từ nơi khác đến nên địa phương rất khó quản lý. Năm 1995, công an phường xây dựng chốt gác ở hẻm này; đồng thời, phát động phong trào quần chúng bảo vệ an ninh Tổ quốc; quản lý, giáo dục các đối tượng vi phạm. Lúc trước, do một bộ phận lao động không có việc làm nên tụ tập ăn chơi. Bây giờ đây ai cũng lo làm ăn, tệ nạn xã hội cũng giảm. Hiện nay, khu vực còn 9 hộ nghèo, giảm 5 hộ nghèo vào năm 2014.

Sau 40 năm, những xóm nước đen, những con rạch ô nhiễm, những khu dân cư từng là "điểm nóng" về tệ nạn xã hội giờ đã mang diện mạo của một đô thị trẻ với nhịp sống lành mạnh, sôi động. Đến những khu vực này, chúng tôi cảm nhận được niềm vui, sự phấn khởi, xen lẫn tự hào của nhiều bà con khi kể về sự đổi mới đáng kể trên quê hương mình. Sự đổi mới đó càng khiến mọi người ý thức hơn về nghĩa vụ và trách nhiệm trong góp phần xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư, làm cho cuộc sống luôn yên bình, hạnh phúc.